

Ntlangu wa Siku ra ku velekiwa ka N'waphikhokho

Xitsonga

Harold Gondwe

Ntlangu wa Siku ra ku velekiwa ka N'waphikhokho

Yi tsariwile hi Harold Gondwe
Swifaniso swi dirowile hi Karen Ahlschläger

Xi hundzuluxeriwile hi Cohen Shipalana

N'waphikhokho a ri eku kunguhateni ka ntlangu lowukulu swinene wa siku ra ku velekiwa kakwe. A ri eku ehleketeni hilaha a nga endlaka hakona leswaku ntlangu wakwe wu kumeka wu ri lowu hambaneke na mitlangu leyin'wana ya ku velekiwa yi nga tshama yi va kona.

“Yaa, se ndzi kumile xin’wana lexi nga ta endla leswaku vanhu va vulavula hi ntlangu wa mina,” ku vula N’waphikhokho a ri karhi a phurhumula timpiku a tlhela a peperhisa na timpapa takwe a ri karhi a ba xindziwandziwana.

N’waphikhokho a tiveka ngopfu hi ku tikukumuxa no kumeka a ri karhi a khorisa timpapa takwe leti to saseka ta mihlovohlovo.

“A ndzi nga rhambi swihari hinkwaswo, kambe ndzi ta rhamba ntsena leswi swi nga na timpapa kutani loko hi ri karhi hi cina hi ta paluxa vuxongi bya timpiku na timpapa ta hina. Onge ndza tivona ndzi ri karhi ndzi pfula timpiku ta mina hinkwato.”

N'waphikhokho u sungurile ku rhumela swirhambo eka swihari hinkwaswo leswi a tsakela ku swi rhamba, van'watihuku, van'wasekwa, van'wamhangele, van'waxitsatsatsa. Xirhambo xi vurile leswaku vayeni a va fanele ku ta na varhandziwa va vona.

A va fanele ku ambala swambalo swa muhlovo wo basa ntsena naswona ku ta tlhela ku va na mphikizano wa ku cina. Lava nga ta hlula va ta kuma sagwadi ro hlamarisa swinene. Kutani ku vuyile ku sungula ntirho lowukulu wa ku hlotana na swambalo swa muhlovo wo basa.

“Ndzi karhatiwa hikuva ndzi fanele ku ya xava swambalo swa muhlovo wo basa leswi ndzi nga ta ambala xinkadyana,” ku vula N’wahuku hi nhlundzuko.

“Ndzi nga ku pfuna hi ku ku heleketa ku ya lavana na swambalo leswi hikuva ndza swi tiva leswaku wena a wu na tihlo ra kahle ro hlawula swambalo,” ku vula N’wasekwa a ri karhi a hleka N’wahuku.

“Mina a ndzi na xiphigo hi swambalo swa muhlovo wo basa, leswi vulaka leswaku ndzi ta va muhluri. Ndzi ta va ndzi sasekile swinene ngopfu,” ku vula N’wasekwa hi ku tikukumuxa.

Loko va ha ri eku vulavuleni, ko ta humelela N'wamfutsu swi nga languteriwangi.

“Avuxeni, xana n'wina mi vulavula hi yini, ku na xin'wana lexi mi karhataka?” ku vutisa N'wamfutsu.

“Leswi hi vulavulaka ha swona a swi lavi wena, a wu rhambiwangi enkhubyeni hikuva a wu na timpapa,” ku vula N'wahuku.

“Intiyiso, u nga tikarhati u ta enkhubyeni hikuva a wu wa ndyangu wa hina,” ku tatisa N'wasekwa.

Nkhuvo a wu dumile swinene etikweni, leswi swi endlile leswsaku N'wamfutsu a kuma ndlela yo karhi ku va na yena a tikuma a ri kona hambiloko a nga rhambiwangi.

N'wamfutsu u tibyerile a ku, "Ndzi ya enkhubyeni, ku hava loyi a nga ta ndzi sivela ku endla tano. Loko va ndzi vona ndzi ta va se ndzi nghanile entlangwini."

“Xana wa titwa leswi u swi vulaka? U nga yi le ntlangwini u ya tinyumisa u ri karhi u swi tiva kahle leswaku a wu rhambiwangi. Swona hikokwalaho ka yini u fanele ku ya kona?” ku vula N’wambyana a ri karhi a ringeta ku tsundzuxa N’wamfutsu.

“Yingisela laha wena Ttn N’wambyana, a ndzi kombelangi vonelo ra wena, a ndzi swi tivi na leswi u vulavulaka ha swona, pfala nomu lowu wa wena!”

“Ndzi anakanya va ri karhi va ku hlongola u nga se dya na swakudya,” ku vula N’wambyana a ri karhi a hleka khwatsi a siya N’wamfutsu a ri karhi a luka mano yo antswa ku tikuma na yena a ri entlangwini.

N’wamfutsu u sungurile ku endla makungu ya ku tikuma na yena a ri entlangwini kambe a nga lavangi ku boxela van’wana hi ta makungu yakwe hikuva a xi ri xihundla xakwe ntsena.

“Wa tiva, N’wamfutsu u lava ku tipoyila hi ku ya enkhubyeni a nga rhambiwangi,” ku vula N’wambyana a ri karhi a byela N’waximanga.

“Tshika N’wamfutsu a tiendlela swa yena hikuva wa swi tiva leswi a swi endlaka. A ndzi lavi ku tinghenisa eka leswi a nga ku swi endleni,” ku vula N’waximanga.

“Ndza ku byela mina, hi ta twa swin’wana hi nkhuvo lowu,” N’wambyana a vula a ri karhi a hambana na N’waximanga.

Kunene sikukulu ri vuyile ri fika, swihari a swi bombile swinene. Swi nghanile enkhubyeni na varhandziwa va swona.

N'wamfutsu na yena u nyokoverile a tikuma a ri entlangwini, a tipendzile xikandza xakwe hinkwaxo, a tlhela a ambala na masiki. Lexi hlamarisaka hileswaku a langutiseka a ri na timpiku onge i N'wasekwa, kutani a nghena hi vutikukumuxi.

Nkhuvo wu sungurile, Nwaphikhokho u khohlorile khwatsi kutani a chaya ndhlilazi hi lepula leswaku a ta kota ku vulavula kahle.

“Ndzi kombela u hunguta mpfumawulo wa vunanga,” ku vula N’waphikhokho kutani N’wamhangele a hunguta mpfumawulo hikuva a ri yena mutlangisi wa swichayachayana swa vunanga.

“Ndza khensa vanghana vanga ku va mi tile ku ta tlangela na mina siku ra ku velekiwa. Swakudya swi tele swinene naswona a mi nga swi hetu, loko swo sala mi ta swi longi mi ya na swona emakaya ya n’wina.” Ku vula N’waphikhokho hi vutikukumuxi.

“Xohetelela, hi ta va na mphikizano wo cina, kutani muhluri u ta kuma sagwadi ro hlamarisa swinene.”

Swivulavuri swi vulavurile, swi ri karhi swi
ndhundhuzela N'waphikhokho entlangwini lowu
wo saseka wa siku ra ku velekiwa kakwe.

Ku tisiwile swakudya na swakunwa. Xin'wana na
xin'wana a xi ri kahle swinene. Eku heteleleni ka
ntirho, va yimbelerile risimu ra ku tlangela siku ra
ku velekiwa.

Kutani ku fikile nkarhi wa mphikizano wa ku cina. N'wamhangele a longoloxile tisimu leti a ti endla leswaku un'wana na un'wana a tshama a yimile hi milenge.

Kutani ku chayile risimu leri vitaniwaka,
"Yerusalema".

Yindlu hinkwayo yi yimile hi milenge laha un'wana na un'wana a nga cina hi ndlela leyi paluxaka swikili swakwe hakona. N'wamfutsu na yena a ku, "E-e, a ndzi kali ndzi tshamela ekule, ndza ri rhandza swinene risimu leri."

N'wamfutsu u sukile a yima a cina, a ri karhi a ya ehenhla na le hansi ku kala a sungula ku juluka, kutani pende leyi a yi ri exikandzeni xakwe yi sungula ku n'oka.

Hi nkarhi wolowo N'wasekwa a ku, "Xana ndzi nga cina na wena?"

N'wamfutsu u pfumerile hi ku nyanyuka.

"I khale ndzi languterile siku leri," ku vula
N'wamfutsu va ri karhi va cina va khomanile.

Loko N'wamfutsu na N'wasekwa va ri karhi va cina exikarhi ka rivala, swihari leswin'wana swi sungurile ku va bela mavoko.

A swi ri erivaleni leswaku a va ta hlula eka mphikizano wa ku cina. N'wasekwa a lava ku tikhambisa swinene, kutani a tlakula N'wamfutsu hi timpiku takwe.

Un'wana na un'wana u hlamarile ku vona timpiko ti wela ehansi. N'wamfutsu u ringetile ku khomisa timpiko kambe a hluleka ku endla tano hikuva se a ku ri khale N'wamfutsu a tipaluxile.

Ku vile na huwanyana, "Loyi i N'wamfutsu, u ringetile ku tiendla N'wasekwa tanihi ndlela yo nghena laha ntlangwini a nga rhambiwangi," swihari a swi vula leswi swi ri karhi swi lava ku ba N'wamfutsu.

N'wamfutsu u khomiwile hi tingana swinene a navela onge misava yi nga pandzeka hi le xikarhi yi n'wi minta.

"Huma, huma u famba laha hi nga se ku ba!" ku vula N'waxitsatsatsa a ri karhi a ringeta ku khoma N'wamfutsu hi rimpiko leri saleke leswaku a n'wi cukumetela ehandle.

“Ndzi kombela un’wana na un’wana a ndzi yingisela swinene. Laha hi le mutini wa mina. Ku hava na un’we loyi a faneleke ku ba N’wamfutsu, xana ma ndzi twa!” ku vula N’waphikhokho a langutisile N’wamfutsu a ri karhi a n’wi twela vusiwana, N’wamfutsu a ri hava lexi a ta xi vula, a tshamela ro titumbetatumbeta hi masiki leyi a yi ambarile.

“Ndza kombela, ndzi rivaleleni, ndza tisola swinene,” ku vula N’wamfutsu a ri karhi a kombela ku tweriwa vusiwana.

N'wambyana na N'waximanga a va ri karhi va hlometela hi fasitere va ri karhi va hleka swinene no huwelela swi nga heli, "Swo ku khawurisa wena N'wamfutsu, u fanele ku tshika ku ya emitlangwini ya vanhu u nga rhambiwangi."

SWIKHENSO

Yi tsariwile hi

Harold Gondwe

Swifaniso swi dirowile hi

Karen Ahlschläger

Muhleri

Mavis Ndlovu

Mutumbuluxi

PixelPing Design

Mhundzuluxeri

Cohen Shipalana

Muhlerinkulu

Mafemani Baloyi

ISBN 978-0-638-00823-4

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

